

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL

Unit 04 - Veterinary Control Programmes

SANCO/10404/2009

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

Eradication programme of Rabies

Approved* for 2010 by Commission Decision 2009/883/EC

Poland

* in accordance with Council Decision 2009/470/EC

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

Wniosek o współfinansowanie na rok: 2010

Wystano do Komisji Europejskiej dnia: 30 kwietnia 2009

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie, pozwoliło na opanowanie problemu występowania tej choroby. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3 600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie się pojawił, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 r. i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2 045 przypadków wścieklizny, w tym 1 668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1 374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w ówczesnych województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), słupskim (103). Nie notowano ich w bielsko podlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w lubelskim, łomżyńskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2 287 przypadków wścieklizny, w tym 1 864 u zwierząt dzikich, z czego 1 513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w ówczesnym województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3 084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2 549, z czego 2 079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie.

W 1993 r. stwierdzono 2 648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2 166 u zwierząt dzikich, z czego 1 803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2 238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1 788, z czego 1 506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1 973 przypadki u zwierząt, w tym 1 528 u zwierząt dzikich, z czego 1 280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2 527 przypadków u zwierząt, w tym 2 064 u zwierząt dzikich, z czego 1 779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1 494 przypadki u zwierząt, w tym 1 239 u zwierząt dzikich, z czego 1 091 u lisów.

Efektem nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Polski był spadek ilości przypadków wścieklizny, a zwłaszcza bardziej zadawalający fakt braku jej występowania od dłuższego czasu na obszarach województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

W 1998 r. stwierdzono 1 329 przypadków u zwierząt, w tym 1 120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1 148 przypadków u zwierząt, w tym 721 u lisów .

W 2000 r. stwierdzono 2 224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1 583, a w 2001 r. stwierdzono 2 964 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 2 224.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny na obszary wschodniej Polski, czyli obszary nie objęte do tej pory szczepieniami oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1 119, z czego 1 038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W ciągu roku 2002 największą liczbę

przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003-2008, liczba przypadków wścieklizny na terytorium państwa uległa znacznemu zmniejszeniu (załączniki nr 1- 6 do programu).

Obecnie przypadki wścieklizny u zwierząt występują najczęściej na terenach położonych wzdłuż północno-wschodniej i wschodniej granicy Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie zauważono przechodzenie zwierząt zakażonych wścieklizną z terenów Ukrainy oraz z terenów Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

Na przełomie 1991 r. i 1992 r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie realizacji programu zwalczania wścieklizny wykładanie szczepionki przeciwko wścieklicznie miało objąć teren położony w pasie przygranicznym z Republiką Federalną Niemiec (Szczecin, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki dwa razy w roku - wiosną i jesienią - po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmieniono z 12 do 6. Odstąpiono od rozrzucania szczepionki w ówczesnych województwach: opolskim, wrocławskim, leszczyńskim, piłskim, poznańskim, koszalińskim. Ostatecznie w Polsce rozpoczęto program szczepień lisów przeciwko wścieklicznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 ówczesnych województw: koszalińskie, śląskie, piłskie, katowickie, bielsko-bialskie, skierniewickie.

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o kolejne 10 ówczesnych województw: gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie, warszawskie.

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o dalsze 4 ówczesne województwa: krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie, piotrkowskie.

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o województwo krakowskie.

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o kolejnych 5 województw: tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie, lubelskie -1 gmina.

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny państwa z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo woj.: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w woj. podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, w którym zrezygnowano w akcji wiosennej ze szczepień na terenie zachodniej Polski, gdzie od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 2) w woj. zachodniopomorskim powiat walecki,
- 3) w woj. dolnośląskim powiaty: dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki,
- 4) w woj. mazowieckim powiaty: warszawski zachodni, gostyński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzeski, przysucki, radomski, szydlowiecki, zwoleński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski,
- 5) w woj. lubelskim gmina Janowiec i część gminy Puławy,
- 6) w woj. podkarpackim powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzeczki w całości oraz powiat jarosławski, leżajski, nizański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San,
- 7) woj. warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie,

8) woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytowskiego.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większość terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, poza województwem podlaskim, częścią województw lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	Różnicowanie szczepów wirusa
wiosna 1998 r.	67.7	68.0	0
wiosna 1999 r.	64.3	66.7	0
wiosna 1999 r.	64.4	82.9	0
wiosna 2000 r.	55.3	75.3	0
wiosna 2000 r.	64.4	81.7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52.4	62.1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66.7	72.9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78.4	92.6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82.5	94.0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,56	83,6	0
wiosna i jesień 2006 r.	87,17	82,12	43
wiosna i jesień 2007 r.	83,17	80,21	42
wiosna i jesień 2008 r.*	81,16	80,12	19

* na podstawie wstępnych wyników badań

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz

zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wścieklicznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wściekliczny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wściekliczny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² terenu.

Badania monitoringowe, wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wściekliczny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wściekliczny, do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznę.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, szczepienia

ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii. Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej (ZHW), tzn.: we Wrocławiu, w Bydgoszczy, Lublinie, Gorzowie Wielkopolskim, Łodzi, Krakowie, Warszawie, Opolu, Krośnie, Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIW-PIB) w Puławach, przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem Antynukleokapsydowym,
- 2) izolacji wirusa na myszach,
- 3) izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy,
- 4) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym),
- 5) serologicznych – testu seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących wykonują 3 ZHW w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny,
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC – tetracyklin),
- 3) testu seroneutralizacji (RFFIT) – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej),
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2010

kontrola

zwalczanie

badania

badania

szczepienia

monitorowanie

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wścieklizny jest na poziomie krajowym, Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757) wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny Zakład Wirusologii PIW-PIB w Puławach.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii. Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzona przez 16 ZHW: we Wrocławiu, w Bydgoszczy, Lublinie, Gorzowie Wielkopolskim, Łodzi, Krakowie, Warszawie, Opolu, Krośnie, Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym PIW-PIB w Puławach, przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem Antynukleokapsydowym,

- 2) izolacji wirusa na myszach,
- 3) izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy,
- 4) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym),
- 5) serologicznych – test seroneutralizacji (RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących wykonują 3 ZHW (w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu) przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny,
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC),
- 3) testu seroneutralizacji (RFFIT)– określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej),
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

2.1. Opis regionów administracyjnych, na których program ma być wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie - km ²
Dolnośląskie	19 948,00	15 958,00
kujawsko -pomorskie	17 970,00	16 533,40
Lubelskie	25 115,00	22 604,00
Lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
Małopolskie	15 152,00	15 145,00
Mazowieckie	35 579,00	32 717,00
Opolskie	9 412,00	8 000,00
Podkarpackie	17 926,00	16 133,00
Podlaskie	20 180,00	18 162,00
Pomorskie	18 293,00	18 293,00
Śląskie	12 294,00	10 130,50
Świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21483,00
Wielkopolskie	29 825,60	25 359,00
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00
Razem	312 678,08	281 041,90

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt - załącznik nr 2 do ustawy, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 42 tej ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu wspomnianego zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli, na podstawie otrzymanego zawiadomienia, podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem jest objęta populacja lisów wolno żyjących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji lisów wolno żyjących			
	2005 rok	2006 rok	2007 rok	2008 rok
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	204 064	202 740	201 408
Razem	186 737	204 064	202 740	201 408

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień:

- 1) badania serologiczne, test seroneutralizacji (RFFIT) zgodnie z Podrozdział 2.2.5 B.2.b) – wykonywany przez ZHW w Opolu, Ostrołęce i Bydgoszczy, wyznaczone do przeprowadzania badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących przeciwko wścieklźnie oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny PIW-PIB w Puławach, zgodnie z:

- a) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400W-77/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie określania poziomu przeciwciał metodą RFFIT,
 - b) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400W-75/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie pobierania materiału do badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących,
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:
- a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT fluorescent antibody test) zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.i) – rutynowy test w kierunku wścieklizny wykonywany przez 16 ZHW,
 - b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny – badanie wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400W-76/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie różnicowania szczepów wirusa wścieklizny,
 - c) izolacja wirusa:
 - izolacja wirusa na myszach - zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.i) wykonywany przez 16 ZHW zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400W-74/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie izolacji wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy,
 - izolacja wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.ii) wykonywana jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach,
- 3) inne stosowane badania to szlify kostne żuchwy – badanie na obecność markera (TC) – wykonywane przez 5 ZHW w Opolu, Ostrołęce, Bydgoszczy, Krośnie i Poznaniu, wyznaczonych do przeprowadzania testów monitoringowych w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-

PIB w Puławach w oparciu o instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/WV-78/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie wykrywania tetracykliny w szlifach kostnych,

4) monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

- b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące wykonywane przez 3 wyznaczone ZHW w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu,
- c) test seroneutralizacji (RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych; wykonywany przez 5 wyznaczonych zakładów higieny weterynaryjnej w Krośnie, Poznaniu, Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu,
- d) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych wykonywane przez Krajowe Laboratorium Referencyjne PIW-PIB w Puławach.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem – szczepień – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych – km ²	Ilość lisów, która powinna zostać odstrzelona w ramach programu monitoringowego, w ciągu roku – 8 lisów /100km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00	15 958,00	1 277
Kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40	16 132,28	1 291
lubelskie	25 115,00	22 604,00	22 604,00	1 808
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1 358
małopolskie	15 152,00	15 145,00	15 145,00	1 212
mazowieckie	35 579,00	32 717,00	32 717,00	2 617
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 926,00	16 133,00	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180,00	18 162,00	18 162,00	1 453
pomorskie	18 293,00	18 293,00	11 374,85	910
śląskie	12 294,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00	21 483,00	1 719
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00	25 359,00	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00	16 135,80	1 291
RAZEM	312 678,08	281 041,90	267 417,14	21 393

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania ^(a)	Populacja docelowa ^(b)	Rodzaj próbki ^(c)	Cel ^(d)	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	zuchwa	Kontrola szczepień monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

(a) Opis użytego badania (SN-test, AB-Elisa, RBT).

(b) Określenie gatunków docelowych oraz kategorii docelowych zwierząt (pleć, wiek, zwierzę hodowlane, zwierzę rzeźne).

(c) Opis próbki (krew, surowica, mleko).

(d) Opis celu (kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podejrzanych przypadków, monitoring akcji, serokonwersja, kontrola wykreślonych szczepionek, testy szczepionek, kontrola szczepień).

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Stosowane szczepionki: zgodne z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz standardami UE (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.), dopuszczone do stosowania w Polsce zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Polsce są Fuchoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Jest dostępna także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w EMEA. Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku w trybie ustawy z dnia 29

stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, z późn. zm.). Oferty na zakup szczepionki do wyłożenia składane są na początku roku w każdym województwie. W celu kontroli jakości szczepionki poddawana jest ona badaniu w kierunku określenia miana wirusa.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wścieklźnie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² terenu.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103) w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również pozostałe czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

5. Korzyści programu

Celem programu jest spadek liczby przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* liczba próbek przesłanych do badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2005

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b) %	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b) %
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji – RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań:, szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%
Razem	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^(b)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%
Razem	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%

* na podstawie wstępnych wyników badań

(a) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(b) Liczba próbek z dodatnim wynikiem, wszystkie zakwestionowane.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

6.3. Dane dotyczące zakażenia (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2004 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	86
Razem	-	86

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio

Rok: 2004 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	50
Razem	-	50

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	84
Razem	-	84

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	54
Razem	-	54

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	43
Razem	-	43

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	39
Razem	-	39

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakazanych stad ^(a)	Liczba zakazanych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	42
Razem	-	42

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region	Liczba zakazanych stad ^(a)	Liczba zakazanych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	28
Razem	-	28

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2008 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Liczba zakazanych stad ^(a)	Liczba zakazanych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	19
Razem	-	19

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad ^(a)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	10
Razem	-	10

(a) Stado lub gospodarstwo odpowiednie.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Rok: 2003

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia			
			Liczba stad ^(b) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(b) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku
Terytorium Rzeczypospolitej	-	-	-	-	-	11 271 760

Polskiej												
Razem	-	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-	-	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2004 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Informacja o programach szczepień lub leczenia				Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
				Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-	
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-	

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad ^(a)	liczba zwierząt	Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczerpionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczerpionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczerpionych	Liczba młodych zwierząt zaszczerpionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczerpionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczerpionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczerpionych	Liczba młodych zwierząt zaszczerpionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-
Razem	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Informacja o programach szczepień lub leczenia				Liczba dorosłych zwierząt zaszczipionych	Liczba młodych zwierząt zaszczipionych
				Liczba stad ^(a) zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczipionych		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 735940	-	-	
Razem	-	-	-	-	-	11 735940	-	-	

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Informacja o programach szczepień lub leczenia				Liczba dorosłych zwierząt zaszczipionych	Liczba młodych zwierząt zaszczipionych
				Liczba stad ^(a) zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczipionych		
Terytorium Rzeczypospolitej	-	-	-	-	-	11714073	-	-	

Polskiej												
Razem	-	-	-	-	-	-	-	-	11714073	-	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio

Rok: 2010 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Całkowita liczba zwierząt	Liczba stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Informacja o programach szczepień lub leczenia			
					Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

(a) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2010 r. obejmie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze 281 041,90 km². Akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie, co najmniej 20 dawek szczepionki/ km². W sumie zostanie rozdyskrybowane 11 269 876 dawek szczepionki.

5.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Rok: 2004

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

(b) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać

Rok: 2005

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	620 980	109 960	152 393
Razem	186 737	620 980	109 960	152 393

(b) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać

Rok: 2006

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	204 064	635 215	115 748	156 043
Razem	204 064	635 215	115 748	156 043

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać

Rok: 2007

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	202 740	646 006	123 038	159 268
Razem	202 740	646 006	123 038	159 268

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

Rok: 2008

Metody szacowania^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	201 408	653 519	131 002	161 251
Razem	201 408	653 519	131 002	161 251

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubitą zwierzynę. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

6.6.2. Monitorowanie dzikiej zwierzyny (oddzielna tabela na każdy rok i na chorobę/gatunek)

Rok: 2004

Choroba: Wścieklizna **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* liczba próbek wysłanych do badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2005 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

* na podstawie wstępnych wyników badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2006

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%
Razem	13592	80,21%	20296	42	19217	83,17%

* na podstawie wstępnych wyników badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%
Razem	13451*	80,12%	20098*	19	19042*	81,16%

* na podstawie wstępnych wyników badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Rok: 2009 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678*	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* Całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej.

** Powierzchnia objęta szczepieniem.

Opis zastosowanego programu szczepień, terapeutycznego lub innego

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczególnych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2010 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	Rodzaj badania ^(a)	Populacja docelowa ^(b)	Rodzaj próbek ^(c)	Cel ^(d)	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	zuchwa	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

(a) Opis użytego badania (SN-test, AB-Elisa, RBT)

(b) Określenie gatunków docelowych oraz kategorii docelowych zwierząt (pleć, wiek, zwierzę hodowlane, zwierzę rzeźne)

(c) Opis próbki (krew, surowica, mleko)

(d) Opis celu (kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podejrzanym przypadków, monitoring akcji, serokonwersja, kontrola wykrealonych szczepionek, testy szczepionek, kontrola szczepień)

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie będą prowadzone.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

Nie będą prowadzone.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia (oddzielna tabela na każdy rok wdrażania)

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie będą prowadzone.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczególnych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie szczeniaku ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wściekliczyny w okresie dwóch kolejnych

lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² terenu.

Rok: 2010 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region	km ²	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	Planowana liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312678*	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876
Razem	281 042**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* Całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej.

** Powierzchnia objęta programami szczepień.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu¹

Koszty związane z	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł**	Koszt jednostkowy w euro*	Kwota całkowita w euro*	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2010							
1.1. Koszty badań							
	Test: RFFIT	21 393	93,40	1 998 106,20	20,47	437 914,71	nie
	Test: IC	21 393	77,70	1 662 236,10	17,03	364 322,79	nie
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	19	150,00	2 850	32,87	624,53	tak
	Test: jakość szczepionki (kontrola serii)	48	233,61	11 213,28	51,19	2 457,12	tak
1.2 Koszty pobierania próbek							
	Dostarczenie lisów do badań	21 393	25,00	534 825,00	5,48	117 233,64	nie
				RAZEM		4 209 230,58	
2. Szczepienie – w 2010							

¹ Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości podane bez VAT.

2.1. Zakup szczepionki	11 269 876	1.90	21 412 764,40	0.42	4 733 347,92	tak
2.2. Koszty dystrybucji	11 269 876	1.13	12 734 959,88	0.25	2 817 469,00	tak
RAZEM (poz. 2.1. i 2.2.)			34 147 724,28		7 550 816,92	tak
RAZEM			38 356 954,86		8 473 369,71	tak

* wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 4,5634 zł z dnia 9 lutego 2009 r.

** są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartal/rok):

I - IV 2003

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe					inne					Zwierzęta wolno żyjące					inne								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jajnot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	nietoperz	
Województwo																								
dolnośląskie		1								12	3			1										
kujawsko-pomorskie	1		1							7	1													
lubelskie	3	7								25	1				3									
lubuskie										1														
łódzkie																								
małopolskie			2							5				1										
mazowieckie										2														2
opolskie																								
podkarpackie	1	4								13					2									
podlaskie	2		14							19	5													
pomorskie			1							2	1													
śląskie															1									
świętokrzyskie	1	1								4	1													
warmińsko-mazurskie	2	4	10							23	22			1	3	2			2				1	
wielkopolskie	9	10								120	20			2	1				1					3
zachodniopomorskie																								1
Razem	19	29	26	0						233	54			4	11	2			3				1	6

74
314
388

Zwierzęta domowe

Zwierzęta wolno żyjące

RAZEM

Załącznik Nr 1

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwantal/rok):

I - IV

2004

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wojno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jeńcot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięszerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
Województwo																								
dolnośląskie										3														1
kujaawsko-pomorskie										3	1													
lubelskie		5								19					2									
lubuskie										3														
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie		1								4														4
opolskie										4														1
podkarpackie	2	2								4		1												
podlaskie			2							3	1													
pomorskie										4														
śląskie																								2
świętokrzyskie										2														
warmińsko-mazurskie	2	1	6							12	3													
wielkopolskie		1								31	6			1					1					2
zachodniopomorskie										1														
Razem	4	10	8	0					86	13			1	1	2				1					10

Zwierzęta domowe	22
Zwierzęta wojno żyjące	114
RAZEM	136

Zwierzęta domowe

Zwierzęta wojno żyjące

RAZEM

Załącznik Nr 2

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2005

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	nietoperz	
Województwo																								
dolinaśląskie										2				1										
kujawsko-pomorskie										2					1									
lubelskie	1																							2
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie		2								7	1			1										
podkarpackie	1	2								15														
podlaskie										1														
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie										1														
warmińsko-mazurskie	2	3	23	1						39	8													2
wielkopolskie	1									17	1			1										
zachodniopomorskie																								
Razem	6	7	23	1						84	10	0	0	3	1			0						4

36

Zwierzęta domowe

102

Zwierzęta wolno żyjące

138

RAZEM

Załącznik Nr 3

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartal/rok):

I - IV

2006

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nieopierz	
Województwo																									
dolnośląskie																									1
kujawsko-pomorskie																									
lubelskie											11	1													
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie																									
mazowieckie																									1
opolskie	1										3														
podkarpackie			1								8														
podlaskie	1	6									7	1													
pomorskie																									
śląskie																									1
świętokrzyskie																									
warmińsko-mazurskie	1	4	2								10	13				1									
wielkopolskie	3										6														1
zachodniopomorskie	4	6	9	0	0	0	0	0	0	0	43	15	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Razem																									

19

63

82

Zwierzęta domowe

Zwierzęta wolno żyjące

RAZEM

Załącznik Nr 4

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartal/rok):

1 - IV

2007

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jeńot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nieopierz	
Województwo																									
dolnośląskie																									
kujawsko-pomorskie																	1								
lubelskie																									
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie																									
mazowieckie																									
opolskie																									
podkarpackie		1																							
podlaskie	1		1																						1
pomorskie																									2
śląskie																									
świętokrzyskie																									
warmińsko-mazurskie		2	5																						
wielkopolskie	2	3														1									
zachodniopomorskie																									
Razem	3	6	6	0							42	7	0	1	1	1	1			0					3

15

55

70

Zwierzęta domowe

Zwierzęta wolno żyjące

RAZEM

Załącznik Nr 5

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2008

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnka	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne lasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	metopierz	
Województwo																								
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie	1									6														
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie	1									8														
podlaskie			1							3	1													
pomorskie										1														3
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie			2							1	1													
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie	1	1	3							19	2													3
Razem																								

5

Zwierzęta domowe

24

Zwierzęta wolno żyjące

RAZEM

29

Załącznik Nr 6

